

Evangelizacijska i katehetska dimenzija *Maloga koncila*

IVICA PAŽIN*

• <https://doi.org/10.31823/d.30.4.6> •

UDK: 27-47:37-053.5 • Pregledni članak

Primljeno: 22. studenoga 2021. • Prihvaćeno: 12. prosinca 2022.

Sažetak: *Više od pedeset godina postojanja Maloga koncila pruža mogućnost istražiti njegovo značenje u vjerskom odgoju mnogih generacija. Mali koncil promatra se u kontekstu života Crkve nakon Drugoga vatikanskoga koncila, pri čemu je, nakon uklanjanja katoličkoga vjeronauka iz javnih škola, taj časopis na određeni način preuzeo ulogu katehete. U skladu s njegovim ciljevima, časopisu se pristupa kao mediju, koji ima funkciju podržavanja postojećega vjerskoga odgoja ili ga se sagledava kao periodiku koja ima zadaću njegova nadopunjavanja. Najznačajnija za Mali koncil jest njegova evangelizacijska i katehetska dimenzija, kojom tumači život u svjetlu vjere, a vjeru razumije u kontekstu života. Kratka usporedba Maloga koncila s drugim postojećim časopisima za djecu i mlade još jednom pokazuje važnost toga vjerskoga časopisa za djecu i mlade.*

Ključne riječi: *kateheza, evangelizacija, dječji vjerski časopis, Mali koncil, odgoj u vjeri, drugi časopisi.*

* Izv. prof. dr. sc.
Ivica Pažin,
Katolički bogoslovni
fakultet u Đakovu,
Sveučilište Josipa
Jurja Strossmayera u
Osijeku,
Petra Preradovića 17,
p. p. 54, 31 400
Đakovo, Hrvatska,
ivica.pazin@djkbf.hr

Uvod

Dječji mjesečni vjerski list *Mali koncil* mlađi je brat *Glasa Koncila*. Taj je list, na temelju dogovora tadašnjega zagrebačkoga nadbiskupa Franje Šepera i đakovačkoga biskupa Stjepana Bäuerleina, izrastao iz rubrike *Vama, djeco*. Zamišljen kao prilog *Glasa Koncila* pod uredništvom svećenika Đakovačke biskupije, pri čemu je zadaća odgovornoga urednika pripala ondašnjemu pomoćnom

zagrebačkom biskupu Franji Kuhariću,¹ već je tada bio upućen na, kako će se kasnije ustvrditi, »neprocjenjiv doprinos živnoj katehetskoj pokoncilskoj obnovi među mladima i najmlađima«². Kao samostalni list, mjesečnik, *Mali koncil* prvi put pojavljuje se u ožujku 1966. godine³, a dvije godine kasnije uredništvo preuzima dugogodišnji urednik dječjega vjerskoga lista *Anđeo čuvar*, o. Gabrijel Đurak.⁴ Kao pomoćni materijal za župnu katehezu, *Mali koncil* doživljava svoj razvoj i u visokoj nakladi, na poseban način za vrijeme drugoga glavnoga urednika, inače svećenika Dubrovačke biskupije, ali s pastoralnim i drugim aktivnostima na području Zagrebačke nadbiskupije, don Luke Depola⁵ te kao »jedinostveni list na našim prostorima«⁶ djeluje i danas.⁷

Jedinstvenost *Maloga koncila* kao vjerskoga časopisa za djecu mogla bi se ocrtati u različitim područjima. Najprije se ta jedinstvenost očituje u njegovu sadržaju te različitim oblicima priopćavanja kršćanske vjere djeci i mladima. Naime u vrijeme nemogućnosti susreta s kršćanskom vjerom u okviru ondašnjega odgojno-obra-

¹ Marin Srakić, đakovački nadbiskup u miru, piše kako su prva četiri broja *Maloga koncila* nastala za vrijeme glavnoga urednika, svećenika Đakovačke biskupije, Marka Majstorovića. Nakon toga uređivanje lista preuzimaju urednici *Glasa Koncila* Vladimir Pavlinić i Živko Kustić. Vidi u: M. SRAKIĆ, *Cruce et labore – križem i radom. Biskup Stjepan Bäuerlein i Đakovačka i Srijemska biskupija (1951.–1973.)*, Sabrana djela, XII., Đakovo, 2014., 135.

² B. DUDA, Prihvat II. vatikanskog koncila u Hrvatskoj (II). Fragmenti za buduće cjelovitije prouke, u: *Crkva u svijetu* 31(1996.)3, 251–274., ovdje 261.

³ Usp. L. DEPOLO, »Mali koncil«, u: M. PRANJIĆ (ur.), *Religijsko-pedagoško katehetski leksikon*, Zagreb, 1991., 431–433., ovdje 431.

⁴ Više o katehetskoj i evangelizacijskoj ulozi dječjega vjerskoga lista *Anđeo čuvar*, kao i o mnogim drugim njegovim povijesnim i sadržajnim podacima, vidi u: A. HOBLAJ, »Anđeo čuvar« – mjesečnik za djecu i mladež u prvoj polovini 20. stoljeća. Doprinos religioznom odgoju u kontekstu općega odgoja i obrazovanja, u: *Croatia christiana periodica* 56(2005.)29, 147–169., ovdje 151. Katehitičar Hobljaj, kao izvrsni poznavatelj ondašnjih katehetskih prilika, s pravom u navedenom članku postavlja pitanje katehetskoga i religijsko-pedagoškoga kontinuiteta navedenih vjerskih časopisa za djecu. Naravno, to se pitanje očituje najprije u činjenici *rukopisa* posljednjega urednika mjesečnika *Anđeo čuvar* te, prema riječima biblijskoga teologa Mate Zovkića, prvoga urednika *Maloga koncila*, o. Gabrijela Đuraka. Vidi također: M. ZOVKIĆ, *Recepcija Drugoga vatikanskog sabora u Crkvi u Hrvata*, u: *Bogoslovska smotra* 75(2005.)3., 687–712., ovdje 696.

⁵ Usp. J. M. MATAUŠIĆ, Prihvat Drugog vatikanskog koncila u Hrvatskoj na primjeru katoličkog tiska i odnosa Crkve prema medijima, u: *Crkva u svijetu* 38(2006.)2., 499–521., ovdje 508. Vidi također: L. DEPOLO, *Kateheza u sredstvima društvenog priopćavanja na primjeru Malog Koncila – MAK-a i njegovih popratnih izdanja i djela*, u: *Kateheza* 20(1998.)3, 271.

⁶ V. MANDARIĆ, R. RAZUM, *Pastoralno-katehetska praksa i saborska baština*, u: *Bogoslovska smotra* 75(2005.)3, 817–853., ovdje 827.

⁷ Nakon smrti glavnoga urednika, svećenika Luke Depola (10. kolovoza 1998.), dužnost glavnoga urednika *Maloga koncila* preuzima i do danas obavlja Vojmil Žic.

zovnoga sustava⁸ te nepostojanja vjerskih sadržaja u drugim dječjim časopisima,⁹ *Mali koncil*, po završetku Drugoga vatikanskoga koncila čini, poput djeteta, prve katehetske i evangelizacijske korake Crkve na našem području. Vrijeme je to, kako će reći Živko Kustić, »drugoga vjeronauka«, koji započinje komunizmom, a završava dolaskom demokratskih promjena,¹⁰ pri čemu je *Mali koncil* odigrao značajnu ulogu. No on, neovisno o povratku vjeronauka u školu (1991./1992. godine), postoji i danas, u vrijeme takozvanih *postprosvjetiteljskih* učenika. Promišljanja dakle o priopćavanju i načinu priopćavanja sadržaja kršćanske vjere, konkretizirane u životu, neizostavan su dio analize ovoga članka. Uza sve to, promišljati o *Malome koncilu* potrebno je i iz suvremene katehetsko-evangelizacijske perspektive, pri čemu je i medijska pedagogija, odnos suvremene komunikacije i njezine interakcije sa suvremenim djetetom, zadobila nove orise.

1. *Mali koncil* kao vjerski časopis za djecu i mlade

Mali koncil periodičan je vjerski časopis za djecu i mlade do petnaeste godine života, koji uređuje i izdaje crkvena i katolička izdavačka kuća *Glas Koncila*.¹¹ U vremenu svoga postojanja taj je časopis u sebi sadržavao opće elemente jednoga dječjega časopisa, odnosno časopisa za mlade ili, bolje rečeno, vodio je brigu o tim elementima. Tako je primjetno da je *Mali koncil* u posljednjih pedesetak godina svoga postojanja morao ispunjavati određene preduvjete kao što su periodičnost, opća pristupačnost, anonimnost čitateljske publike, kolektivnost u oblikovanju, izbor informacija i sadržaja, tehnička produkcija i mnogo toga drugoga. Međutim, budući da je riječ o vjerskom časopisu čiji se sadržaji, među ostalim, uvijek nalaze između

⁸ Vjeronauk u školi kao redoviti predmet uklonjen je iz školskih klupa 1952. godine. Već je i prije te godine naime odgojno-obrazovni sustav, protkan ateizmom i socijalističkim patriotizmom kao temeljnim idealima društva, počivao na različitim oblicima najprije boljševičke, a zatim i socijalističke pedagogije. Upravo je ona dopuštala da se cjelokupni odgoj promatra više iz društveno-političke perspektive, a mnogo manje iz perspektive znanosti i njezinih dostignuća. O tim temama više vidi u: M. SRAKIĆ, *Zabrana školskog vjeronauka u doba komunizma. Kratki prikaz na temelju povijesnih izvora s posebnim osvrtom na Republiku Hrvatsku i na područje Đakovačke i srijemske biskupije*, Zagreb, 2000., 70.; I. BIONDIĆ, *Raspuća hrvatskog učiteljstva (od sekularizma do boljševizma)*, Zagreb, 1994., 62–75.

⁹ Kratku analizu o promicanju vjerskih istina ili objavljivanju vjerskih tekstova, odnosno književnih tekstova u dječjim časopisima *Anđeo čuvar*, *Radost*, *Smib*, *Modra lasta* i *Mali koncil* može se naći u: S. HRANJEC, *Kršćanska izvorišta dječje književnosti. Priručnik za studente i učitelje*, Zagreb, 2003., 180–185.

¹⁰ Usp. Ž. KUSTIĆ, *Tri razdoblja vjeronauka na području Crkve hrvatskoga jezika u 20. stoljeću*, u: S. NIMAC (ur.) *Vjeronauk u duhovnoj obnovi Republike Hrvatske*, Zbornik radova, Split, 1992., 7–19., ovdje 11–16.

¹¹ Kako se *Mali koncil* kao časopis razvijao u tehničkom i sadržajnom smislu lijepo se uočava iz jednostavnih prikaza koji su dostupni na: <https://mak.glas-koncila.hr> (15. 4. 2017.).

teološke pouzdanosti i pedagoške relevantnosti, uočava se kako taj časopis ne nudi samo informacije, znanje, zabavu, komunikaciju radi komunikacije, nego na vrlo konkretan i sadržajan način prenosi i priopćava vrijednosti, stavove, mogućnosti konkretnoga djelovanja iz kršćanske perspektive, konačno, on prenosi vjeru te je želi učiniti svakodnevnom i stvarnom.¹² U tom smislu smije se ustvrditi da je *Mali koncil* kao vjerski časopis određen najmanje komercijalnom strategijom, a da mu je mnogo više stalo do dobra djeteta i mladoga čovjeka. Slijedom toga, tomu časopisu nije bila prvotna nakana mogući profit, koliko služenje istini o čovjeku, svijetu i Bogu. Konačno, *Mali koncil* nikada zapravo nije imao namjeru pisati i objavljivati samo ono što bi čitatelj poželio čitati, nego ono što je čitatelju potrebno kako bi u cijelosti uspio u svom kršćanskom životu. Iz svega će toga naime proizići i mnoštvo različitih stvarateljskih i kreativnih sadržaja¹³ te didaktičkih instrumentarija¹⁴ kojima se *Mali koncil* služi posljednjih nekoliko desetljeća.

¹² Zanimljivo je u tom kontekstu posegnuti za različitim istraživanjima časopisa za djecu i mlade na hrvatskome govornome području na temelju kojih se može uvidjeti vrijednosni sustav, komercijalnost, izbor sadržaja i mnogo toga drugoga što jedan ili drugi časopis u sebi donosi. Tako će na primjer Šiber u okviru svojih istraživanja konstatirati da je utjecaj Crkve na djecu i mlade u drugoj polovici dvadesetoga stoljeća bio percipiran gotovo kao nepostojeći. Usp. I. ŠIBER, *Political socialization in Yugoslavia*, u: R. DEKKER, R. MEYENBERG (ur.), *Politics and the European Younger Generation*, Oldenburg, 1991., 108. Kasnije, misleći najprije na *Mali koncil*, poznati će autori ustvrditi da »postoje vjerski časopisi koji imaju ambiciju utjecati na sve aspekte svakodnevnog života djece«. Usp. V. ILIŠIN, A. M. BOBINAC, F. RADIN, *Korištenje masovnih medija*, u: V. ILIŠIN, A. M. BOBINAC, F. RADIN (ur.), *Djeca i mediji: uloga medija u svakodnevnom životu djece*, Zagreb, 2001., 133. Zanimljivo je također pratiti razmišljanja i istraživanja Stjepana Hranjeca koji pokušava rekonstruirati govor i pisanje o vjerskim istinama, kršćanskim piscima, blagdanima ili općenito o kršćanskim vrijednostima u drugim dječjim časopisima poput *Radosti*, *Smiba* i *Modre laste*, u kojima se, sve tamo do devedesetih godina prošloga stoljeća, nikako ili vrlo skromno mogu pronaći bilo kakvi sadržaji koji bi upućivali na kršćansku vjeru i kršćanske vrijednosti. Usp. S. HRANJEC, *Kršćanska izvorišta dječje književnosti*, 180–183.

¹³ Ovdje najprije mislimo na ponuđene sadržaje koji su u povijesti zadobivali različite oblike, ali su, manje-više, sačuvali svoju strukturu u okviru tema: molitva, misije, kateheze za prvopričesnike i krizmanike, liturgijski život Crkve (od pristupa nedjeljnim liturgijskim čitanjima do ministrantske službe), biblijske i vjeronaučne kateheze (riječ je o vjeronaučnim lekcijama, strukturiranima poput nastavnih procesa, koji zahtijevaju razvoj nastavnoga sadržaja, ali u *Malom koncilu* uvijek s katehetskima naglascima, odnosno naglascima odgojnih dimenzija sadržaja), predstavljanje uzora vjere, vjeronaučne priče, odgovori na pitanja u rubrici *Blaževa pošta* i slično, kao i mnogo toga drugoga.

¹⁴ Ovdje je opet riječ o onim stvarateljskim domišljajima urednika i izdavača *Maloga koncila* koji navedene sadržaje čine zanimljivijima i, u skladu s dobi djece i mladih, pristupačnijima. Tako je na primjer riječ s jedne strane o *razbibrižnim* stranicama, a s druge strane o uporabi uvijek aktualnih didaktičkih sredstava poput stripa, crteža, zagonetki, psihotestova, igrokaza, umjetničkih slika, izvješća i svega onoga što može oplemeniti život ili pomoći u životu djeteta i učenika.

Osim navedenoga potrebno je spomenuti da je *Mali koncil*, s obzirom na vrijeme u kojem je objavljivan i u kojem i danas izlazi, potrebno tumačiti iz najmanje dviju perspektiva. Naime kao medij, to jest kao pomoćno sredstvo u priopćavanju vjerskoga sadržaja i kršćanskih vrijednosti, smijemo ga promatrati kao časopis koji ima funkciju podržavanja odgoja u koji je i sam utkan ili kao periodiku koja ima funkciju nadopunjavanja postojećega ili nekada nepostojećega odgoja. Tako ga se u vrijeme nakon Drugoga vatikanskoga koncila, kada je evangelizacijsko-katehetski rad naše Crkve bio najprije usmjeren na župni ili eventualno obiteljski vjerski odgojni projekt, može promatrati kao časopis koji je imao funkciju podržavanja postojećih evangelizacijsko-katehetskih pothvata, premda ne samo isključivo nju.¹⁵ Isto se naime može utvrditi i za vrijeme nakon ponovnoga ulaska katoličkoga vjeronauka u osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj.

Ta dimenzija podržavanja postojećega odgojno-vjerskoga projekta ne znači istodobno gubitak vlastitoga identiteta samoga časopisa. Štoviše, upravo u drugoj funkciji toga časopisa, onoj koja se može shvatiti kao funkcija nadopune i obogaćivanja postojećih evangelizacijsko-katehetskih sadržaja, *Mali koncil* čuva, ali i razvija svoj identitet, pri čemu nužno obogaćuje s jedne strane najnovije pothvate naše Crkve u župnoj katehezi, ali s druge strane i ciljeve vjeronauka u javnim školama. Naime budući da se često događa, zbog izvornih ciljeva župne kateheze i vjeronauka u školi, da mnoge teme iz života i djelovanja kršćanske vjere općenito, ali i kršćanske vjere pojedinačno, ostaju nedorečene ili nedovoljno jasno artikulirane, *Mali koncil* ima mogućnost *kompenzacije* onoga što u vjeronauku u školi, župnoj katehezi ili obiteljskom vjerskom odgoju nedostaje. Još i više, *Mali koncil* svojim sadržajima često može postati nadahnuće za pronalaženje vjerskoga u životu pojedinca ili obitelji. Zašto? Jedno od obilježja krize u suvremenom naviještanju kršćanske vjere svakako je i kriza govora o temeljnim vjerskim istinama naše vjere, odnosno i sama kriza govora ima svoj uzrok u shvaćanju i percepciji vjere koja se iz dana u dan mijenja. Naime čini se da se suvremeni čovjek i vjernik, a posebno dijete i mladi čovjek, ne bori toliko s činjenicom da je ono religijsko i vjersko neistinito, koliko s činjenicom da je to religijsko i vjersko postalo, zapravo, nestvarno.¹⁶ Nikakvo čudo što se papa Franjo ne umara govoreći:

¹⁵ O tome više vidi u: M. ŠIMUNOVIĆ, *Kateheza prvenstvena zadaća Crkve. Identitet i perspektive hrvatske pokoncilске kateheze i katehetike. U obliku bilance*, Zagreb, 2011., 73–75.

¹⁶ Usp. G. HANSEMAN, *Das Wort Gottes im Leben des Christen*, 1972., 24. U vremenu u kojemu se nalazimo, u kojem stari način govora o kršćanskoj vjeri više nije najprikladniji, a novi još uvijek nije pronađen, u kojem je sadržaj vjere isti kao što je uvijek bio, ali se promijenila struktura misli o vjeri, *Mali koncil* ima izvanrednu priliku, a to sa zavidnom čistoćom i umijećem čini, nekada iz *praznih čahura* vjerskoga sadržaja stvarati vrčeve pune ljepote Božje riječi i djelovanja u konkretnom životu čovjeka. Kada se pritom pred očima ima činjenica da je to časopis, dakle mjesečnik upućen ne samo

»Stvarnost je važnija od ideje (...). Kriterij stvarnosti, Riječi koja se već utjelovila i koja se neprestano pokušava utjeloviti, bitan je za evangelizaciju. On nam, s jedne strane, pomaže prepoznati da je povijest crkve povijest spasenja, spominjati se naših svetih predaka koji su inkulturirali evanđelje u život naših naroda i žnjeti plodove bogate dvijetisućljetne tradicije Crkve, ne težeći stvoriti neki misaoni sustav odvojen od toga blaga, kao da bismo htjeli izmisliti evanđelje. S druge strane, to nas mjerilo potiče provoditi u djelo Božju riječ, činiti djela pravde i ljubavi koja daju da ta riječ bude plodonosna.«¹⁷

Učiniti kršćanstvo stvarnim i životnim jedna je od temeljnih svrha *Maloga koncila*.

2. Kako se u *Malom koncilu* susreću vjera i život?

Odgovor na postavljeno pitanje ne treba tražiti samo u činjenici da je *Mali koncil* časopis koji svjetovne pripovijesti, slike iz života, kao i druge stvarnosne sadržaje postavlja u predviđena, grafički određena mjesta uz one vjerske, biblijske ili druge kršćanske misli, koje su temelj *Maloga koncila*. Daleko je više urednicima *Maloga koncila* stalo do toga da onomu što je vjersko, religiozno daju prostora na stranicama časopisa te da ga tako tumače i interpretiraju da se uočava da sve o čemu je riječ ima duboke veze sa životom djeteta i mladoga čovjeka. Vjera u tom smislu nije shvaćena kao nešto što stoji pored života ili uz sam život. Ona se razumije kao bitna sastavnica života, točnije kao temeljno usmjerenje čitavoga života. *Mali koncil* svjestan je da se kršćanska vjera djeci ne može priopćavati samo racionalnim tumačenjem, uvidom ili putom samoga razuma. Put vjere djeteta put je iskustva čina i djela, igre i zabave, životnih i drugih pripovijesti, kao i slika, crteža te stripova.

Pogled u posljednja desetljeća *Maloga koncila* pokazuje nemalu i nerijetku uključenost stvarateljskoga rada i djelovanja same djece. To djelovanje nije očito samo u rubrikama koje zahtijevaju dječju kreativnost,¹⁸ nego je i sastavni dio manjih pro-

pojedinca nego zajednici djece i učenika, koliko god oni kao zajednica bili anonimni, nužno raste osjećaj one komunitarnosti koja otvara perspektivu pravoga značenja biti kršćaninom: kršćanstvo se naime ne smije razumjeti samo kao individualistički odnos čovjekova ja prema onom božanskom Ti. Biti kršćaninom znači postati dijelom *Božjega naroda* koji se, po novom savezu, ostvaruje u pojedinačnom sakramentu krsta, a ostvaruje i obnavlja u euharistijskom slavlju, izvoru i cilju života svake zajednice. Upravo se ta dimenzija zajedništva – prijateljstva (MAK – cvijet molitve, znanja, igre i prijateljstva) nalazi kao vodeća misao toga časopisa.

¹⁷ FRANJO, *Evangelii gaudium. Radost evanđelja, Apostolska pobudnica o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu*, Zagreb, 2013., br. 233.

¹⁸ Tu mislimo najprije na one rubrike koje su osmišljene kao poziv djeci i mladima na suradnju u smislu rješavanja zagonetki, rebusa, psihotestova, a koje se mogu pronaći pod imenima: *Pišemo, rišemo*;

jekata koje su djeca i mladi pozvani ostvarivati ili zajedno ili pojedinačno, u obitelji (npr. Nazaretska kućica) ili u crkvenim prostorijama, odnosno katehetskima dvoranama. Takav način djelovanja nije ništa drugo nego specifični »learning by doing« djeteta.¹⁹ Još je više hvalevrijedna činjenica da *Mali koncil* otvara prostor djeci i mladima ne samo za postavljanje pitanja, na koja bi odgovarali uvijek spremni Blaž, Klara ili netko drugi, nego da i sami mogu biti autorima pojedinih stranica u okviru određenih rubrika. Dinamizam koji se u tom kontekstu ostvaruje između časopisa i djeteta otvara prostor zajedničkom djelovanju i stvaranju, neizravno se uči preuzimanju odgovornosti, doživljava se pozornost prema radu drugoga i prihvaćanje rada drugoga i njegovih kompetencija te na kraju, ništa manje važno, dijete se i na taj način uči da ono u čemu svi zajedno rastu, a to je kršćanska vjera, treba i njegovo iskustvo, njegov stvarateljski rad, njegovo vrijeme.²⁰ U svakom slučaju, valja ustvrditi da je mišljenje švicarskoga psihologa Jeana Piageta još uvijek aktualno kada napominje da je dječja misao, pojam, kao i sudovi koje djeca donose, bliska iskustvu djelovanja i konkretnoga čina. *Mali koncil* takvim načinom pristupa djeci, slijedi tu spoznaju te ju pokušava konkretno i ostvariti.

Govoriti o iskustvu vjerskoga i religioznoga nije uvijek neproblematično. Nekada je ono vjersko u čovjeku nalik morskom dnu iz kojega, iznad površine svjesnoga,

Znam sam i drugo. Pohvalno je u tom smislu što se od devedesetih godina prošloga stoljeća pojavljuje i dio namijenjen djeci rane i predškolske dobi (*Mali Makov vrtić*) koji je također osmišljen radi oblikovanja i osobnoga angažmana djece.

¹⁹ Učenje koje bi bilo usmjereno prema činu i konkretnom djelu, odnosno sam čin djeteta koji bi bio izvorom učenja, u katehezi je uvijek imao posebnu vrijednost. U takvom se katehetskom momentu naime omogućuje djetetu da sve svoje kognitivne, emocionalne, ali i praktične sposobnosti integriira u jedan proces. Usp. M. SCHEIDLER, Das didaktische Profil der Katechese, u: A. KAUPP, S. LEIMGRUBER, M. SCHEIDLER (ur.), *Handbuch der Katechese. Für Studium und Praxis*, Freiburg im Breisgau, 2011., 109–130., ovdje 127. Činjenica da je *Malom koncilu* želja učiniti djecu i mlade aktivnim subjektima sudjelovanja u rješavanju mnogih zadataka, neovisno o kojem je području riječ (liturgijskom, zabavnom, katehetskom, biblijskom), znakom je otvorenosti *Maloga koncila*, pri čemu djeca i mladi postaju već i u tom dijelu stvaratelji samoga časopisa.

²⁰ Kada je ovdje riječ o *Malom koncilu* kao vjerskom časopisu za djecu i mlade te kada se u tom smislu spominje njihova aktivnost, dobro je napomenuti da *Mali koncil* nije samo časopis za mlade, nego i za djecu, pa i onu rane i predškolske dobi. Drugim riječima, to znači da će se u nekim dijelovima časopis čitati s roditeljima ili će se na temelju nekih ideja raditi zajedno s njima. Neizravno je tako moguće da časopis, osim što izravno može utjecati na dijete, utječe i na promjene stavova roditelja. Olakotna okolnost je pritom što *Mali koncil* kao časopis nije nužno podvrgnut vremenskom trajanju informacija (kako je to slučaj s dnevnim novinama) ili nekih projekata na temelju kojih se očekuju djetetov ili roditeljski angažman. Najčešće je u takvom časopisu riječ o građi trajne vrijednosti. Uza sve to valja svakako ustvrditi da uključivanjem djece u stvaralački milje dolazi do učenja novih vještina, do usvajanja pozitivnih obrazaca ponašanja općenito, ali i suradnje na poseban način. Kada je još riječ o zajedničkom radu roditelja s djetetom u okviru vjerskih tema i zadataka, prostor za postupni razvoj u vjeri pojedinaca, ali i cijele obitelji, već je otvoren.

izranjaju pojedinačni otoci sjećanja. Mnogo toga drugoga ostaje skriveno. Iskustva koja i nakon nekoliko desetljeća ostaju živa u sjećanju odgonetaju samo dio prirode onoga tla na kojem ta iskustva počivaju. Vrlo su često takva iskustva vezana za različite pripovijesti, priče i slike.²¹ Ona su poput kucanja na vrata sjećanja.²² Drugim riječima, mnogo toga što čovjek, kao odrastao, vjeruje već je zadobio u jednom jednostavnijem obliku u svome djetinjstvu. *Mali koncil* služi se pričama, pripovijestima, slikama. On jednostavno pripovijeda. Takvo pripovijedanje uključuje i sjećanja, povijesne teme općenito, kao i one iz života svetaca. Pripovijedanje uvijek pretpostavlja sjećanje.²³ Pripovijesti o ljudima i događajima postaju na određeni način otvorenim govorom. One su poput nekoga zatvorenoga, ispričovijedanoga prostora u kojem se ono činjenično *razbija*, otvara.²⁴ Time one postaju nevjerojatno pragmatičan i otvoren prostor komunikacije s djecom i mladima, pri čemu su i sama djeca i mladi pozvani pripovijedati. Tako sličnosti i različitosti onoga što pripovijedaju s jedne strane *Mali koncil*, a s druge strane djeca i mladi stvaraju prostor komunikacije, određenu vrstu pripadnosti koja *Mali koncil* čini posebnim časopisom. Često je, kako će reći Nietzsche, »najmanja praznina najteža za premostiti.«²⁵ Međutim *Malom koncilu* polazi za rukom uporabom različitih priča i pripovijesti stvoriti most između vjere i praktičnoga vjerskoga života djeteta. Možda se to događa zbog toga što je izbor priča i pripovijesti takav da često čini kršćansku poruku razumljivom i slikovitijom. Primjetno je to najprije u brizi da se ono bitno iz biblijskoga teksta ili kršćanske poruke učini i ostavi očitim i jasnim. Nadalje, često takve pripovijesti zrcale konkretni život djeteta i mladoga čovjeka, nude motive za razmišljanje i nasljedovanje, kao što donose i mogućnosti identifikacije, stvaraju takvu projekciju u kojoj se mogu pronaći osjećaji, raspoloženja te prevladavajući stavovi djeteta. Konačno, često priče i pripovijesti nude pomoć za meditaciju, govore o značenju molitve, iznose doživljena iskustva na površinu, otvaraju prostor novim iskustvima te aktualiziraju biblijsku poruku na jednostavan i djeci prikladan način.²⁶

²¹ Smijemo ovdje podsjetiti na riječ J. W. Goethea: »Es lernt der Mensch im Lauf der Zeit auf manches zu verzichten; doch was ihm bis zum Ende bleibt, sind Bilder und Geschichten.«

²² Usp. D. SÖLLE, J. P. MAUTNER, *Himmelsleitern. Ein Gespräch über Literatur und Religion*, Salzburg-München, 1996., 27.

²³ Usp. P. RICOEUR, *Zeit und Erzählung. Band I: Zeit und historische Erzählung, Übergänge*, Paderborn, 1988., 92–93.

²⁴ Ili kako će reći Franz Kafka: »Knjiga mora biti poput sjekire da bi razlomila led duše.«

²⁵ Usp. F. NIETZSCHE, *Also sprach Zarathustra. Ein Buch für Alle und Keinen*, K. SCHLECHTA (priř.), Friedrich Nietzsche. Werke II, Frankfurt/M-Berlin-Wien, 1976., 463.

²⁶ Zanimljivo je primijetiti da se upravo istraživanjem priča u *Malom koncilu*, i to na primjeru dvadeset kratkih priča objavljivanih tijekom 2009. i 2010. godine, pristupilo pokušaju traženja odgovora kako priče, a tim i *Mali koncil*, oblikuju stavove i vrijednosti, a time i obrasce rodnih uloga kod djece i mladih. Na temelju različitih pristupa sadržajima priča autorica članka iznosi zaključak da rezultati

Zaključno se smije ustvrditi da su sadržaji objavljenih priča i pripovijesti oni koji pomažu razvoju vlastitoga identiteta, i onoga domoljubnoga i kršćanskoga. Nadalje oni upućuju na solidarni humanizam kao jednu od temeljnih odgojnih kategorija danas, koja na poseban način u sebi sadrži supatnju kao kršćansku dimenziju djelatnoga milosrđa. Ništa manje sadržaji ne pridonose tumačenju i konkretnim uputama u poučavanju o odgovornosti kao jednom od temeljnih obilježja slobode djeteta i njegova izbora u moralnom i drugom djelovanju. Konačno, sadržaji priča i pripovijesti upućuju dijete na drugoga čovjeka, na svijet oko njega i prirodu, pri čemu se izgrađuju karakteristike kao što su poštovanje, ljubav prema bližnjemu, zdrav osjećaj i ophođenje prema stvorenomu svijetu te izgradnja samopouzdanja.

Osim djelovanja i osobnoga stvaranja, na što su pozvana djeca, te uporabe priča i pripovijesti u *Malome koncilu*, vrijedno je ovdje zapaziti da *Mali koncil*, kao vjerski časopis, njeguje poseban pristup biblijskim sadržajima i njihovoj interpretaciji. Naime svaki od oblika tekstualnoga sadržaja u *Malome koncilu* (pripovijesti, priče, izvješća, tumačenja, zagonetke, zadaće i drugo) ima mogućnost, s obzirom na nakanu i kontekst uporabe, biti katehetski vrlo relevantan. Primjetno je to u mnogim pričama s primjerima, u kojima se na vrlo lijep način senzibilizira djecu i mlade za etičko djelovanje. Takvi su primjeri, u katehetskom smislu, vrjedniji od kognitivnih naputaka i poučavanja na primjer o zapovijedima i zabranama. Ipak, ovdje ćemo kratko posebnu pozornost dati onim tekstovima i sadržajima koji su neizostavni dio *Maloga koncila*, a tiču se biblijskih tekstova i njihove katehetske važnosti.

Primjetno je da se *Mali koncil*, među ostalim, u svojim rubrikama posvećuje onim biblijskim sadržajima koji prate liturgijsku godinu. Na poseban način u tome smislu naglašeni su oni tekstovi koji omogućuju djeci i mladima jednostavniji i bliskiji pristup shvaćanju, razumijevanju i življenju Crkve. Ne nedostaju ni oni tekstovi koji tematikom odgovaraju izboru biblijskih likova, a koji se, u katehetskom smislu, upotrebljavaju kao *exemplum fidei*, odnosno uzori i modeli vjere. Uz jedne i druge

analize upozoravaju na dominaciju muških likova u odabranim pričama. Nadalje, većina glavnih likova jesu odrasli muški likovi različitih zanimanja koji imaju vodeću ulogu u opisanim događajima. Utvrđuje se također da su, u usporedbi s muškim likovima, ženski likovi marginalizirani te u većem postotku od muških likova uklopljeni u stereotipne uloge. Uz neka druga promišljanja, u članku se navodi zaključak da se u pričama *Maloga koncila* osjeti patrijarhalno nasljeđe, koje i danas snažno utječe na društvene vrijednosti. Upućuje se također poziv da *Mali koncil*, kao katolički dječji časopis, inspiriran humanim i evanđeoskim vrijednostima, sustavnije pristupi problematici rodnih odnosa. Vidi u: J. MAROEVIĆ KULAGA, Rodna osjetljivost u katoličkom dječjem mjesečniku *Mali koncil*, u: *Život i škola* 58(2012.)2, 83–107. Uz to valja još jednom podsjetiti na mišljenje Stjepana Hranjca koji, promatrajući uporabu književnih tekstova koji bi bili prisutni sa sadržajem kršćanske tematike u časopisima za djecu i mlade, navodi: »Mali koncil što ga izdaje Nadbiskupski duhovni stol načelno ne donosi tekstove književnika koji pišu za djecu.« S. HRANJEC, *Kršćanska izvorišta dječje književnosti*, 185.

često je ponuđena pomoć za razumijevanje teksta ili neka druga didaktička uputa koja bi mogla poslužiti kao pomoć pri traženju odgovora na kontekst biblijskoga teksta. U nemogućnosti konkretnije analize svih navedenih biblijskih tekstova, a uvidom u njihovu povremenu interpretaciju, smijemo ustvrditi nekoliko važnih katehetskih činjenica za uporabu biblijskih tekstova. Najprije je u tom smislu riječ o oblikovanju teksta i djeci prikladnoga prericanja biblijskoga sadržaja. Naime svako prericanje biblijskoga teksta u sebi već uključuje i tumačenje. Stoga je izbor dobroga oblikovanja djeci prikladnoga teksta za dječji časopis vrlo važno. Riječ je dakle o onim inačicama koje su djeci razumljive, pri čemu se sve čini da se sačuva vlastitost teksta, literarna vrsta, kao i namjera izrečenoga.²⁷ Nadalje, *Mali koncil* prilično je svjestan činjenice složenosti nekih biblijskih tekstova, pri čemu se iza izvanjske forme jednoga teksta često krije istinski duhovni i alegorijski smisao. Unatoč tomu što je *Mali koncil* časopis za djecu, među ostalim, i rane i predškolske dobi, zatim za djecu srednje dobi i onu u fazi prepuberteta te je u tom smislu prilično teško sročiti ili prereći biblijski tekst kako bi svima bio razumljiv i prikladan. *Mali koncil* vodi brigu o tome da djeca ne moraju uvijek poznavati svu složenost sadržaja biblijskoga teksta. Ono što je često nekima nemoguće shvatiti u cijelosti, postupno će djeci biti prikazano slikom, crtežom, dodatnom interpretacijom, tumačenjem ili nekim simbolom koji će dopuštati da biblijski tekst raste zajedno s rastom djece. To će, vrlo spretno, biti u *Malom koncilu* osigurano na način da se dopusti biblijskim sadržajima da djeluju na djecu (u raznim osjetilima) više negoli će biti tumačeno na jednoj intelektualističkoj, kognitivnoj razini.²⁸

²⁷ Prericanje biblijskih tekstova u djeci razumljivu inačicu sadržaja, a koja istodobno odgovara egzegetskoj dimenziji, nešto je što se u katehatici i religijskoj pedagogiji susreće od šezdesetih godina prošloga stoljeća. Često je naime u biblijskim tekstovima riječ o vrlo složenim sadržajima. Ta činjenica upozorava da se iza izvanjsko oblikovane pripovijesti većinom skriva dublji duhovni ili alegorijski smisao. U prijašnja su vremena, kako bi se sa sigurnošću pristupilo interpretaciji biblijskoga teksta, korištena četiri poznata latinski dorečena obilježja: a) *littera gesta docet* (literarni smisao kojemu je bio cilj odgovoriti na pitanje što se u tekstu opisuje, što se u njemu događa); b) *quid credas allegoria* (alegorijski smisao koji je zahtijevao odgovor na pitanje što se treba vjerovati); c) *moralis quid agas* (moralni smisao koji je upućivao na ono što valja činiti) te d) *quo tendas anagogia* (anagoški smisao koji je otvarao prostor za odgovor čemu se smije nadati). Usp. J. A. JUNGSMANN, *Katechetik. Aufgabe und Methode der religiösen Unterweisung*, Freiburg-Basel-Wien, 1965., 69–77.; A. EXELER, *Wesen und Aufgabe der Katechese. Eine pastoral-geschichtliche Untersuchung*, Freiburg-Basel-Wien, 1966., 221–223.; A. LÄPPLE, *Die Botschaft der Evangelien – heute, Ein Handbuch für die Schriftlesung und Verkündigung*, München, 1968., 295–304.; H. K. BERG, *Arbeit mit der Bibel/Bibeldidaktik*, u: G. BITTER, R. ENGLERT, G. MILLER, K. E. NIPKOW (ur.), *Neues Handbuch religionspädagogischer Grundbegriffe*, München, 2002., 215–220.

²⁸ Pri tome, prema Vanoniju, treba voditi računa o sljedećem: a) obrasci djelovanja biblijskih pripovijesti tek su onda dobro interpretirani kada je način izražavanja ostavljen kao u biblijskom tekstu, odnosno kada se u tekstove ništa novo ne unosi čemu ne bi trebalo biti mjesta; b) biblijske pripovijesti sastoje se od scenarija poput nekoga kazališnoga komada. Uspješnije i lakše pripočavati će se

Konačno, osim prisutnoga prostora za stvarateljsko sudjelovanje djece te uz priče, pripovijesti i biblijske sadržaje, u tom dječjem vjerskom časopisu postoje i mnogi drugi tekstovi i sadržaji koji su katehetski vrlo relevantni i omogućuju u *Malome koncilu* susret vjere i života. Tako može biti riječi o različitim zanimljivim informacijama, gradovima, zgradama, katedralama ili hodočasničkim mjestima, običajima, biljkama ili nekim drugim manje ili više poznatim detaljima koje *Mali koncil* ne čine samo zanimljivim, nego ga pretvaraju u prostor prepoznavanja mnogih elemenata u našem okruženju pored kojih često prolazimo bez da ih primijetimo.²⁹ Na poseban su način vrijedni spomena oni tekstovi koji postaju unutarnjom motivacijom kršćanskim temeljnim stavovima te njihovu izvanjskom djelovanju u područjima dijeljenja, pomaganja, razbijanja predrasuda, prihvaćanja stranaca i drukčijih, molitve i drugim. Nakana tih područja tekstova najprije je usmjerena prema moralnom i etičkom odgoju djeteta. S tim povezana pojedinačna pitanja ili pojedinačni problemi toliki su da se nekada čini da ih se u predstavljenim biblijskim tekstovima tako ne bi moglo pronaći. Upravo ta aktualnost problematike, probuđena kršćanskom motivacijom djelovanja, ima moć stvaranja navika koje će jednoga dana postati stavovi, uvjerenja i vrijednosti za koje se isplati živjeti. Nadalje, različiti pisani ili crtni i slikovni materijali koji pripremaju za slavlje pojedinih blagdana i svetkovina i uvode u njih također su, kao nebiblijski, ali i nepripovijedalački tekstovi, važan dio sadržaja *Maloga koncila* (Božić u obitelji, Svi sveti, Dušni dan, Tijelovo i drugo). Sve to, u katehetskom smislu, na poseban način vodi izgradnji, odnosno liturgijskom odgoju i obrazovanju koje se često spretno promišlja u kontekstu obitelji kao kućne Crkve, različitih običaja vezanih uz neke blagdane koji djecu čine pozornima za lakše razumijevanje, tumačenje, ali i življenje istih. Katehetski je sadržaj također i hagiografija za djecu. Tu nije najprije riječ o upoznavanju svetaca i njihovih života, odnosno djelovanja, koliko je, zapravo, cilj takvim sadržajima djecu uputiti na unutarnju dimenziju, onu duhovnu dimenziju postupaka i djelovanja svetaca. Budući da se to, psihološki i pedagoški opravdano, najbolje čini izvanjskim gledanjem živo-

biblijski sadržaj ako se biblijski scenarij ne mijenja; c) brižno čuvanje konteksta u kojem se biblijska pripovijest događa; d) pitanje slijeda događaja koje se treba poštovati pitanje je tumačenja što autor želi ispriповјediti. Usp. G. VANONI, Zur Vermittlung der biblischen Erzählwelt, u: *Christlich pädagogische Blätter* 98(1985.)3, 157–161. To napominjemo najprije stoga što *Mali koncil* često donosi različite scenske prikaze, dramske uratke ili druge tekstove obrađene radi glumačke i scenske prezentacije pojedinih biblijskih ili drugih događaja.

²⁹ Upravo će u tom smislu progovoriti i Augustin: »Evo što se redovito zna dogoditi. Stanovita znamenita i lijepa gradska ili seoska mjesta često motrismo. Zato pokraj njih prolazismo bez ikakva ushićenja. Ali zar se – ako ih pokazujemo ljudima koji ih ranije nikada nisu vidjeli – novinom njihova užitka ne obnavlja i naše uživanje? To se tim više zbiva što su nam dotični draži. Koliko se po ljubavi nalazimo u njima, toliko i za nas postaje novim što je bilo starim.« AURELIJE AUGUSTIN, *Poučavanje neupućenih*, Makarska, 1988., 148.

ta, a što je djeci pristupačnije, *Mali koncil*, čini se, vrlo korektno pristupa predstavljanju i tumačenju takvih sadržaja. Upravo to posljednje samo je mali dio onoga što se nalazi unutar područja katehetske nakane, a tiče se, zapravo, i samoga nauka vjere. Kako danas govoriti o Bogu, o otkupljenju, o Duhu Svetome, o vječnom životu? Kako se u tom kontekstu zrcale u dječjem časopisu *Mali koncil* vjera, nada i ljubav? Što je kod molitvenih nakana i molitvenih tekstova važno za razumjeti kod djece? Što su i koja su temeljna obilježja pobožnosti djece u ranom djetinjstvu, u srednjem odnosno zreom djetinjstvu, a koja onima koji su na granici adolescentnosti? Nakane, odnosno zahtjevi, pitanja i problemi nisu ovdje ništa manji od onih kada je riječ o biblijskoj katehezi, moralnom ponašanju ili nekim drugim važnim katehetskim pitanjima koja svojim odgovorima i tumačenjima omogućuju u *Malome koncilu* susret života i vjere djeteta svake navedene dobi.

3. Evangelizacijsko i katehetsko poslanje *Maloga koncila* u skladu s razvojem djece i mladih

Evangelizacija i kateheza, kao pojmovi, u sebi sadrže različite ciljeve, koji opet pretpostavljaju različitost metodičkih procesa kojima se ti ciljevi ostvaruju.³⁰ Budući da je želja, onako kako se to čini u samom procesu evangelizacije, najprije poći od sadržaja i nauka *Maloga koncila*, evangelizaciju se ovdje promatra kao proces, kojim se ne želi

»zagospodariti određenim područjem, nego probuditi u životu čovjeka duhovne procese, kako bi vjera posadila korijenje i dobila na važnosti. Evangelizirati kulturu zahtijeva prodrijeti do njezina srca, ondje gdje nove teme i paradigme nastaju, tako da se dospije do najunutarnijega sjemena pojedinca i društva, kako bi ih se iznutra rasvijetlilo svjetlom evanđelja. Evangelizirati kulture radi inkulturacije evanđelja predstavlja imperativ. U zemljama katoličke tradicije to znači da će trebati već postojeće bogatstvo pratiti, skrbiti i jačati.«³¹

Drugim riječima, evangelizaciju razumijemo kao proces koji omogućuje prvi susret s izazovima i mogućnostima, koji nude paletu mogućih odgovora na pitanje kako je uopće moguće postati kršćaninom. U tom će smislu papa Franjo ustvrditi da »ne smijemo, ipak, misliti da se navještaj evanđelja uvijek mora prenositi određenim

³⁰ Više o pojmovnom razlikovanju evangelizacije i kateheze vidi u: E. SCHULZ, *Evangelisierung, Evangelisation*, u: N. METTE, F. RICKERS, *Lexikon der Religionspädagogik, Band 1.*, Neukirchner, 2001., 528–532. Također u: HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, »*Da vaša radost bude potpuna*« (Iv 15,11). *Kateheza i rast u vjeri u današnjim okolnostima*, Zagreb, 2018., br. 11–20.

³¹ PONTIFICIO CONSIGLIO PER LA PROMOZIONE DELLA NUOVA EVANGELIZZAZIONE, *Direttorio per la catechesi*, Citta del Vaticano, 2020., br. 43.

unaprijed utvrđenim obrascima koje se zna naizust, ili točno određenim riječima koje izražavaju jedan potpuno nepromjenjiv sadržaj. Poruka evanđelja izražava se u tako različitim oblicima da bi ih bilo nemoguće opisati ili sastaviti njihov popis, i Božji narod, sa svojim bezbrojnim činima i znakovima, njihov je kolektivni subjekt. Samim tim što je evanđelje ucijepljeno u neku kulturu, ono se ne prenosi jedino naviještanjem od osobe do osobe.«³²

Upravo na tom tragu poimanja evangelizacije, katehezu razumijemo kao »odgojni put, odnosno uvođenje u život po vjeri«³³. Taj i takav proces zahtijeva kontinuiranost, unutarnji rast pristupa sadržajima, uvijek prikladan naslovnicima, kojima je kateheza kao proces upućena. Time kateheza postaje nešto što se kao proces događa u okviru načela »evangelizirati odgajajući i odgajati evangelizirajući«³⁴.

3.1. *MALI KONCIL* U KONTEKSTU RAZVOJA DJECE I MLADIH

Mali koncil, kao vjerski časopis, namijenjen je djeci rane i predškolske dobi, kao i djeci do petnaeste godine života. U skladu s kratkim prethodnim razmišljanjima o nekim područjima sadržaja *Maloga koncila*, ali isto tako i s kratkim navodom razlikovnih pojmova evangelizacije i kateheze, učinilo nam se potrebnim ukratko sagledati najsuvremenija promišljanja o razvoju vjere kod djece kako bismo još više mogli ustanoviti te vrjednovati sadržaje, slike, enigmatiku, kao i druga područja časopisa o kojima na izravan način ne može ovdje biti govora.

Danas se može steći dojam da je djetinjstvo kao fenomen na određeni način postalo institucijom za sebe. Ono se iselilo iz dnevnoga boravka obiteljske kuće u dječju sobu, premješteno je s ulica sela ili grada u dječje vrtiće ili u škole, a vrijeme za djetinjstvo organizirano je prema strukturi vremena roditelja. Moderno je djetinjstvo i medijski uvjetovano djetinjstvo.³⁵ Od odgojnih i obrazovnih programa za djecu, preko kompleksne filmske industrije namijenjene upravo njima, sve do činjenice, kada je riječ o vjerskim sadržajima, da djeca znaju tko je »Princ iz Egipta« (iz produkcije Disney), ali ne i tko je Mojsije. Uz to, dovoljno je prolistati neke važne dokumente i na hrvatskom govornom području te *baciti* kratko pogled na posebne programe za predškolsku djecu (rano učenje stranoga jezika, informatički programi, preventivni programi, ekološki programi...) kako bismo ustvrdili da se djetinjstvo djece ovoga vremena doista promijenilo s obzirom na djetinjstvo kakvo je bilo prije.

³² FRANJO, *Evangelii gaudium. Radost evanđelja*, br. 129.

³³ HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, »*Da vaša radost bude potpuna*« (Iv 15,11), br. 17.

³⁴ KONGREGACIJA ZA KLER, *Opći direktorij za katehezu*, Zagreb, 2000., br. 147.

³⁵ Usp. N. POSTMAN, *Keine Götter mehr. Das Ende der Erziehung*, Hamburg, 1995., 58–66.

Unatoč svemu tomu djeca ovoga stoljeća istinski su umjetnici integracije. Unatoč medijskim scenarijima i tumačenjima da je ovo vrijeme *stresnoga djetinjstva* ili djetinjstva koje je obilježeno *vremenom zalaska igre*, ipak je ovo vrijeme i vrijeme sretne djece. Oni i u urbanim zonama pronalaze svoje niše da bi se nesmetano igrali s vršnjacima. Čak i tragične rastave svojih roditelja, koliko god one bile bolne, nadilaze često lakše negoli je to predviđeno stereotipom »traumatiziranoga djeteta«. ³⁶ I ne kao posljednje, djeca ovoga stoljeća neizbježno razvijaju osjećaj religioznosti jer se i ona, kao i mnoga druga u povijesti, sučeljavaju s temeljnim pitanjem ljudske stvarnosti: odakle smo i kamo idemo.

Suvremena religijska pedagogija potvrđuje djeci, pa i onoj rane i predškolske dobi, promatrajući ih kao subjekte u procesu vjere, ne samo njihove religijske nego i teološke, pa i filozofske kompetencije. Takva pedagogija raskinula je vez s tradicionalnim tumačenjem da bi djeca bila poput praznih vrčeva koje su eksperti vjere dužni napuniti pravilnim sadržajem. Štoviše, posljednjih se nekoliko godina programu »dječje teologije« unutar religijske pedagogije posvećuje sve više pozornosti. ³⁷ Nije tu riječ toliko o teologiji u smislu dogmatike, još manje o teologiji u kontekstu biblijske egzegeze. Riječ je najprije o teologiji oblikovanoj iskustvom djetinjstva, koja se – poput jezika i govora – hrani tradicijom, a istodobno je i samostalna. ³⁸ Riječ je o teologiji koja se služi simbolima, znakovima, antropomorfnim konceptima i koja kod djece ne stvara kognitivnu disonancu sa spoznajama prirodnih ili drugih znanosti. ³⁹

Nadalje, snažna moć imaginacije koja magično pretvara u stvarnost *sui generis* u ovoj dobi, prema mišljenjima mnogih, dopuštena je dok god sama ne nestane iz života djece. ⁴⁰ Naime djeci, duboko uronjenoj u priče o svetom Nikoli iz Mire, ne smeta doživjeti posjet Nikole (preobučenoga odrasloga čovjeka) u njihovu dnevnom boravku. Stvarnost koja se odigrava pred njihovim očima ne umanjuje fascinaciju svetim Nikolom. Talijanska autorica Rizzutto stoga će ustvrditi da dijete kroz

³⁶ Usp. M. JAKŠIĆ, *Dijete i razvod*, u: J. BOŠNJAKOVIĆ, I. STVORIĆ (ur.), *Podržite me po svojoj riječi i živjet ću (Ps 119,116)*. Zbornik radova djelatnika i suradnika Bračnih i obiteljskih savjetova lišta pri nad/biskupijama u Republici Hrvatskoj, Slavonski Brod, 2021., 45–47., ovdje 47.

³⁷ Usp. A. Th. FILIPOVIĆ, *U službi zrelosti vjere i rasta osoba. Katehetska i religijskopedagoška promišljanja u suvremenom kontekstu*, Zagreb, 2011., 75–81.

³⁸ Usp. A. BIESINGER, *Gott in der Familie. Familienkatechetische Provokationen in Gemeinden*, u: ISTI, H. BENDEL (ur.), *Gottesbeziehung in der Familie. Familienkatechetische Orientierungen von der Kindertaufe bis ins Jugendalter*, Ostfildern, 2000., 137–153.

³⁹ Usp. R. OERTER, *Kindheit*, u: ISTI, L. MONTADA (ur.), *Entwicklungspsychologie. 3. vollständig überarbeitete Auflage*, Weinheim, 1995., 249–309., ovdje 272–273.

⁴⁰ Usp. F. SCHWEITZER, *Die Religion des Kindes. Zur Problemgeschichte einer religionspädagogischen Grundfrage*, Gütersloh, 1992., 382–385.

djetinjstvo korača s Bogom pod pazuhom poput drage mu lutke. Naravno, već će doći vrijeme kada će lutka izgubiti svoj smisao, ali Bog će tada zadobiti druge slike, druga tumačenja, drugo lice. Na neki način, čini se, religijska psihologija potvrđuje u tome misao Tome Akvinskoga: »Quidquid recipitur per modum recipientis recipitur.«

Što je dakle vjera i koja su obilježja religioznosti u djetinjstvu? Uz već navedena razmišljanja, a u skladu s mnogim sadržajima *Maloga koncila*, može se ustvrditi da se vjeri i životu u vjeri i po njoj pristupa najprije kroz prizmu događanja i iskustva. Tako se ona najprije promatra kao kategorija iskustva, poput gladi, žeđi, radosti, prikazuje ju se kao prijateljski odnos prema jednom Ti, poučava se prvim koracima razgovora o Bogu pri čemu, u molitvi, zajedničkom čitanju pripovijesti, nastaju navike koje prerastaju u *obiteljske rituale* koji se kasnije u životu preoblikuju u stavove i temeljne vrijednosti. Sve to, nažalost, ne bi nam do kraja moglo pomoći odgovoriti na postavljeno pitanje: Što je vjera kod djece? Ipak, smije se ustvrditi da ne postoji djetinjstvo koje ne bi bilo religiozno u najširem smislu riječi. Naime mnogi misle da biti religiozan nužno znači biti u odnosu s Crkvom. To je, doduše, istina, ali upravo činjenica da mnoga djeca, zajedno sa svojim roditeljima, nemaju iskustvo *crkvenosti* kršćanske vjere, odnosno što ono vjersko ne žive uvijek prema normama Crkve, ne znači da djetinjstvo u sebi nije religiozno. Naime vremena u kojima se religija identificirala isključivo s Crkvom i tumačila kao Crkva donekle su iza nas. S druge strane, ako se kršćansku vjeru razumije kao jedinstvo ljubavi prema Bogu, prema bližnjemu i prema samomu sebi, tada će se morati priznati da je život mnogih obitelji u najmanju ruku implicitno religiozan. K tomu valja svakako zaključiti da kršćanska vjera nije samo privilegij odraslih. Gdje postoje takve interpretacije s obzirom na kršćansku vjeru, tu je dijete ili u potpunosti diskvalificirano ili ga se ne razumije kao subjekt procesa vjerskoga i svakoga drugoga sazrijevanja.⁴¹

No svijet djece predškolske dobi sve više postaje i svijetom odraslih. Različitosti koje djeca sa sobom, poput miraza, donose iz obiteljskoga ozračja u vrtiće mogu učiniti život djece predškolske dobi još bogatijim. Nažalost, često i otežavajućim. Tako će se, već na prvi pogled, uočiti one razlike među djecom koje upućuju na društvenu ulogu ili stanje njihovih roditelja. Možda će te razlike biti vidljivije, ekonomski gledano, u bogatijoj ili siromašnijoj pozadini roditeljskih mogućnosti. Kada je pak riječ o vjerskom odgoju, te različitosti poprimaju i jednu drugu, novu dimenziju. Naime pristup djece vjerskom odgoju u predškolskim ustanovama često je znak roditeljskoga shvaćanja kršćanske vjere općenito, odnosno na poseban način katoličke vjeroispovijesti. Ne želeći opterećivati sadržaj ovih promišljanja mislima

⁴¹ Usp. A. HOBLAJ, *Teološko-katehetska ishodišta vjerskoga odgoja u ranom djetinjstvu*, Zagreb, 2006., 35.

o roditeljima kao subjektima potrebnoga evangelizacijskoga pothvata Crkve, stječe se dojam da u roditeljskom pristupu vjerskom odgoju u vrtićima na površinu izlazi i njihov osobni stav koji je, načelno gledajući, prepoznatljiv na dvjema razinama. S jedne strane može se uočiti da roditelji religijsku dimenziju života nose kao *balast* vlastitoga djetinjstva te ga u odrasloj dobi odbacuju, a time onda i djecu *oslobađaju* takvoga balasta. S druge strane ta im vjerska dimenzija u životu biva *reliktom* djetinjstva koji, doduše, zadržavaju, ali koji im u životu ne znači previše. Promišljajući na taj način, ne shvaćaju ni važnost vjerskoga odgoja u djetinjstvu vlastite djece, a kamoli u predškolskim ustanovama. Ne zaboravljamo pritom one roditelje čiji je osjećaj za vjersko u njihovu, a onda i u životu njihove djece, sastavni dio svakodnevnoga života.⁴²

U skladu sa svim do sada spomenutim valja zaključiti da dijete u dobi do sedme godine života Boga sebi najprije predstavlja iskustvom i bogatstvom nečega predivnoga što ga stalno očarava. S mnogo poštovanja otkriva dijete Boga koji je, reći će neki katehetičari, za njega *numinosum*. U tome smislu dijete otkriva Boga kao posljednji izvor svih stvari i događaja (stalna *zašto* pitanja), koji ne postavlja djetetu granice (s obzirom na pitanja), nego mu daje i konkretne odgovore. Tako će mnogim *spekulativnim* pitanjima slijediti vrlo konkretni odgovori, pri čemu valja napomenuti vrlo često spretna rješenja *Maloga koncila*. Tu je, među ostalim, i činjenica tzv. *do ut des* pedagogije, u čijim okvirima dijete te dobi živi, u kojima on zadržava središnjost svoga postojanja, u kojem je sve prema njemu usmjereno. Djetetu u tom kontekstu mnogo znači kada ga se sluša kako pjeva, kako govori, kako nešto čini, kako sudjeluje u nekim *dramskim* ili drugim aktivnostima. Upravo i zbog toga što je još uvijek usmjereno najprije sebi.

3.2. MALI KONCIL KAO SUPUTNIK U ODGOJU U VJERI

Razmišljajući o djeci i mladima kojima je namijenjen *Mali koncil* kao vjerski časopis, smijemo ustvrditi da mnogo toga što se u *Malome koncilu* nalazi možemo promatrati i kao odgovor na mnoga suvremena pitanja ili konstatacije koje su bliske nekim suvremenim autorima. Tako će na primjer Neil Postman u svojoj knjizi *Nema više bogova* tvrditi da se danas nalazimo u vremenu kraja djetinjstva, ali i u vremenu kraja odgoja. Njegova temeljna tvrdnja u tom smislu jest: »Djetinjstvo, kao kulturna pojava, nastalo je uz pomoć kulture prve tiskane riječi, a nestaje danas: u vremenu svijeta i društva informacija (...). Takvo će društvo biti društvom

⁴² Jedna od vrijednosti *Maloga koncila* jest i njegova upućenost na djecu rane predškolske dobi. Nužno će biti da zajedno s djecom upravo roditelji, listajući *Mali koncil*, započnu iznova razgovor o mnogim temama koje su im odavno možda već prošlost ili su im toliko svakodnevnice da o njima više i ne razmišljaju.

bez tajni, a bez tajni ne može postojati nešto poput djetinjstva.«⁴³ Prvo, prema njemu, nestaje sposobnost čitanja i pisanja (literarnosti); drugo, nestaje odgoj; treće, nestaje osjećaj stida kao preduvjet tajanstvenosti čovjeka te sa svim tim, konačno, nestat će djetinjstvo i mladost koje danas živi pod sintagmom »tko umre s više igračaka, pobijedio je«⁴⁴.

Doista, sagledavajući pristup sadržajima i njihovu tumačenju, smijemo ustvrditi da *Mali koncil*, nasuprot ranije rečenom, želi biti odvjetnikom djece, mladih, njihovih traženja i njihovih čežnji. Nasuprot mišljenju da nestaje literarnost, *Mali koncil* pripovijeda i piše već pedeset godina jednu od najljepših pripovijesti katehetskoga djelovanja Crkve na našem području, namijenjenu djeci i mladima. Protivno mišljenju da nestaje odgoj, *Mali koncil* svoju viziju odgoja temelji na Kristu, jedinom odgojitelju, kako će reći Klement Aleksandrijski. Svjestan da živi u svijetu *bez stida* i tajanstvenosti, *Mali koncil*, kao igrom i enigmatikom, skriva u sebi ono najdragocjenije u svakom djetetu i mladom čovjeku i poziva da se u njemu otkriju i prepoznaju. Konačno, nasuprot sumnjičavosti i konstataciji da nestaje djetinjstvo i mladost, *Mali koncil*, upravo zato što postoji već toliko desetljeća, biva prvim u redu onih koji svojim postojanjem još čuva djetinjstvo i mladost. I to ne samo zbog toga što mu je stalo do djetinjstva i mladosti nego najprije zbog toga što shvaća da ako se izgubi djetinjstvo i mladost, čovjek ne će znati odrasti.

Promišljajući o mjestu *Maloga koncila* u cjelovitom sustavu odgoja, a onda i u vjerskom odgoju na poseban način, ne smije se dakle gubiti činjenica dvostrukoga pristupa životu djeteta. Časopis se u tom smislu koristi dvojakim putem pristupa djeci i mladima. Jedan je onaj izravni, kojim se često, i u biblijskim tekstovima i u drugim oblicima predstavljanja vjerskoga sadržaja, služi tipično evangelizacijskim i katehetskim putovima, kojima dijete vodi u razvoju i rastu njegova ophođenja prema vjeri i životu u vjeri. Drugi je onaj put, mogli bismo ustvrditi prema Kierkegaardu, kojim se neizravnim posredovanjem život djeteta i mladoga čovjeka dovodi do susreta s vrijednostima kršćanske vjere te do osobe Isusa Krista, što je i konačni cilj svakoga evangelizacijskoga i katehetskoga djelovanja. Upravo je to neizravno posredovanje često očito u uporabi književne i literarne umjetnosti, kao i drugih područja života i djelovanja čovjeka, u kojima se govori, traži i pronalazi *skrivena Boga*. Ako je istina da živimo u vremenu postprosvjetiteljstva te ako je istina da je cilj prosvjetiteljstva odavno poznat, vidljiv u svakom oslobađanju od transcendentnoga mišljenja, pri čemu je pojedinac jedino odgovoran vlastitom misaonom konstruktom, koji sam sebe određuje društvenim i koji je sada osposobljen otkupiti etiku i osloboditi je čak i metafizičke forme, te ako je to proces kojim se potvrđuje bogo-

⁴³ N. POSTMAN, *Keine Götter mehr*, 54.

⁴⁴ *Isto*, 52.

postajanje čovjeka iz napora razuma (a više od toga misaona autonomija čovjeka ne može ići)⁴⁵, onda su takvi putovi evangelizacijskoga i katehetskoga djelovanja *Malog koncila* doista nužni i vrijedni svakoga našega promišljanja.

4. *Mali koncil* i drugi časopisi za djecu i mlade u Hrvatskoj

Čini se, na prvi pogled, da u usporedbi s drugim časopisima za djecu i mlade u Republici Hrvatskoj *Mali koncil* gubi svaku bitku. Tako će različita istraživanja pokazati da mnoga djeca i mladi *Mali koncil* ne čitaju ili to čine rijetko.⁴⁶ Uz to, kako je već prikazano, *Malom koncilu* u posljednje vrijeme pristupilo se istraživanjem iz rodne perspektive čiji su rezultati, u skladu s metodologijom ispitivanja, prilično negativni, odnosno tradicionalni i patrijarhalni.⁴⁷ Na isti način, čini se, *Mali koncil* ne može se mjeriti s drugim dječjim časopisima i časopisima za mlade ni kad je riječ o broju naklade. Nezainteresiranost za *Mali koncil*, unatoč njegovoj kvaliteti, leži zapravo u činjenici što se, kad je o njemu riječ, ne govori o jednom komercijalnom časopisu. Nadalje, rubrike koje *Mali koncil* čine onim što on jest potpuno su drukčije od onih koje su sastavni dio na primjer časopisa *OK* za tinejdžere (*Stvarni život, Iz života medijskih zvijezda, Mala ljubavna enciklopedija i/ili tajne srca, Otvorena pisma, Prvi seks, Najljepše priče, Modni hitovi i škola ljepote*)⁴⁸ ili *Teena*, također za tinejdže-

⁴⁵ Usp. H. LANGE, Kunst und Religion als Ziehkinder der Vorstellungswelt, u: J. H. TÜCK, T. MAYER (ur.), *Die Kunst umspielt das Geheimnis. Literarische Annäherungen*, Freiburg-Basel-Wien, 2019., 101–106., ovdje 102.

⁴⁶ Tako će jedno istraživanje pokazati da mladi najčešće čitaju časopis *OK*, malo manje *Teen* ili *Cool*. Čak će se na ljestvici čitanih časopisa naći i *Auto Moto Magazin*, zatim *Modra lasta*, *Moj planet* i drugi. *Mali koncil* ne zauzima pritom posebno mjesto. Usp. V. ŽIVKOVIĆ ZEBEC, A. JAMAN, Vrijednosti i recepcija časopisa za mlade u vremenu elektroničkih medija, u: SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU – FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI, *Dijete i jezik danas. Dijete i mediji*. Zbornik sa znanstvenog skupa s međunarodnim sudjelovanjem, Osijek, 2015., 411–431. Slično pokazuje i istraživanje čiji se rezultati nalaze u: V. ILIŠIN, A. M. BOBINAC, F. RADIN, Korištenje masovnih medija, u: V. ILIŠIN, A. M. BOBINAC, F. RADIN (ur.), *Djeca i mediji: uloga medija u svakodnevnom životu djece*, Zagreb, 2001., 132–164., ovdje 134. I tu su najčitaniji časopisi *OK*, *Teen*, *Modra lasta*, *Bravo*, a u rubrici *Neki drugi* samo se spominje *Mali koncil*. Nadalje, istražujući studentski interes, odnosno njihovo poznavanje dječjih časopisa, *Mali koncil* nije se ni našao na listi poznatih dječjih ili časopisa za mlade: S. MAJDAK, K. RIMAN, Kompetencije studenata u prosudbi i odabiru hrvatskih dječjih časopisa u razrednoj nastavi, u: KONFERENCIJA UČITELJSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU, *Istraživanja paradigmi djetinjstva, odgoja i obrazovanja*, Zbornik radova. Opatija, 2015., 250–259.

⁴⁷ Usp. J. MAROEVIĆ KULAGA, Rodna osjetljivost u katoličkom dječjem mjesečniku *Mali koncil*, 83–107.

⁴⁸ Usp. Z. MILIŠA, N. VERTOVŠEK, Mediji kao manipulatori, u: Z. MILIŠA, M. TOLIĆ, N. VERTOVŠEK, *Mediji i mladi. Prevencija ovisnosti o medijskoj manipulaciji*, Zagreb, 2009., 13–92., ovdje 66.

re (*Parlaonica, Zabave ili najbolje kompjutorske igrice, Razgovori s poznatima, Školska zona, Cool detalji, Intima i događaji, Savjeti i cool moda, Zvijezde – indiskretno*). Premda je mnogo sličniji dječjim časopisima za djecu i učenike osnovnoškolskoga uzrasta, poput *Smiba, Modre laste* i drugih, te im je u tom smislu analogan pri izboru didaktičkih sredstava, *Mali koncil* ima nešto što ga u potpunosti razlikuje od drugih.

Mali koncil mjesečni je dječji vjerski časopis kojemu je prva zadaća i prvi cilj naviještati evanđelje konkretnom djetetu. Evanđeoske krjeposti, ponašanje, poštovanje, savjest, odgovornost, solidarnost i milosrđe, razvoj vlastitoga identiteta i mnogo toga drugoga najprije se promatra iz kršćanske perspektive, uz nju, naravno, i iz one humanističke. Poput *Maloga koncila*, mnogi drugi časopisi za djecu i mlade kao jednu od svojih zadaća imaju (ili bi trebali imati) promicanje univerzalnih odgojno-obrazovnih vrijednosti. Na temelju svega do sada rečenoga te na temelju uvida u druge časopise smije se ustvrditi da, zapravo, oni časopisi koji su najčitaniji (kao što je to *OK* ili *Teen*) imaju možda i najmanje prava za sebe reći da odgajaju za univerzalne vrijednosti ili da im je to prvi cilj.⁴⁹ Naime opća je primjedba i zaključak, kada je riječ o spomenutim časopisima, da se govori o komercijalnim časopisima kojima je stalo najprije do zarade. Za razliku od *Maloga koncila* koji piše i o onome što djetetu i mladome čovjeku treba, navedeni časopisi pišu, objavljuju i promoviraju ono što se, zapravo, najviše želi znati i što se sugerira djeci i mladima da im je najvažnije. Tako su hedonizam, konzumerizam, izvanjsko ostvarenje, odnos prema drugima bez naglaska na humanu solidarnost, zabava, igre, računalna umijeća, karijera i drugo temeljni motivi objavljivanja časopisa. Unatoč svemu tome, ima i onih autora koji se javljaju, razmišljajući o *Malom koncilu* i uspoređujući ga s drugima, te ga prikazuju kao primjer časopisa za djecu i mlade, i to kao uzor u mnogim područjima kojima se bavi *Mali koncil*, ali i drugi časopisi.⁵⁰

Zaključak

Mali koncil, kao vjerski mjesečni časopis za djecu i mlade, vrlo je važan za katehezu i evangelizaciju djece i mladih, ali i njihovih roditelja. Ako o katehezi razmišljamo kao o unutarnjem povjerenju prema mogućnostima kako se sve može postati i biti kršćaninom, kako će reći Exeler, a o evangelizaciji kao o procesu kojim se neko ga čini pozornim za mogućnosti kako se može postati i biti kršćaninom, onda u *Malome koncilu* imamo ostvarenje takvih definicija i razmišljanja. *Mali koncil* vrlo

⁴⁹ Usp. isto, 66–69.; J. ZORIĆ, *Promicanje univerzalnih i odgojno-obrazovnih vrijednosti u časopisima za djecu i mlade*, Diplomski rad, Split, 2015., 27–43.

⁵⁰ Vidi: Z. MILIŠA, *Odgojni potencijali Maka i školskih novina*. Dostupno na: <https://www.hkv.hr/izdvojeno/vai-prilozi/m-o/zlatko-milisa/23308-z-milisa-primjeri-djecje-kreativnosti-slavljenika-maka-i-skolskih-listova.html> (12. 11. 2017.).

umješno ostvaruje dijalog s djetetom i mladim čovjekom, priopćavajući mu vjerske sadržaje na vrlo postupan, skladan, sadržajno bogat, a metodički i didaktički raznolik način. Znajući da je prvo katehetsko i evangelizacijsko pravilo susresti dijete i mladoga čovjeka ondje gdje on jest, a ne pozivati ga najprije da dođe k njemu, te poznajući dijete u njegovim mogućnostima, ali i potrebama, *Mali koncil* progovara mu na način kako svako dijete može razumjeti poruku o kraljevstvu Božjem. Netko će ga tako pronaći u šaljivim crtežima i stripovima, drugi opet u poeziji ili zanimljivostima, neki se ne će odvajati od pregršt ponuđenih priča, dok će se drugi, rješavajući zagonetke, sve više moći usredotočiti na tajne koje će, zajedno s *Malim koncilom*, otkrivati iz dana u dan. Na kraju, sve će to voditi dijete do onih biblijskih svjedočanstava koja će svoje pravo i istinsko mjesto naći u njihovim dušama, u župnim zajednicama za vrijeme euharistijskoga slavlja ili nekim drugim evangelizacijsko-katehetskim aktivnostima, te će, okrijepljeni izvorom žive vode, zajedno sa svojom obitelji, duhovno uživati u pronađenim odgovorima na pitanja tko sam, odakle dolazim i kamo idem.

Mnogo je još područja o kojima bi se u članku moglo pisati. *Mali koncil* nudi toliko materijala i različitih sadržajnih i didaktičkih orisa kojima je bilo nemoguće pronaći mjesta u ovom trenutku. Ipak bismo, na kraju, mogli zaključiti: u evangelizacijskom i katehetskom procesu, reći će mnogi, uza sve bogatstvo sadržaja i metoda priopćavanja uvijek je najvrjedniji onaj odnos koji se rađa između učitelja, katehete i djeteta. Trajni spomen na iskrenoga svjedoka vjere u djetetu će uvijek buditi lijepa sjećanja, davati mu hrabrost za nadvladavanje svih poteškoća, krijepiti ga nadom u ono posljednje, a sve će biti utemeljeno na ljubavi koja nam je kao dar ostavljena u Isusu Kristu. Premda *Mali koncil* nije osoba, on je kateheta. I kao pravi kateheta nudi nam i danas ne samo teološko znanje i prilagođenu znanstvenu spoznaju svega što je humanističko nego nam otvara prostor za onu duhovnost koja će nam biti nositeljicom čitavoga života, a koja kršćanina u njegovoj osobnosti razlikuje od onih koji to još nisu.

MALI KONCIL (DAS KLEINE KONZIL) – SEINE EVANGELISIERENDE UND KATECHETISCHE DIMENSION

Ivica PAŽIN*

Mehr als fünfzig Jahre des Bestehens des Kleinen Konzils bietet die Gelegenheit, seine Bedeutung in Glaubenserziehung vieler Generationen zu erforschen. Das Kleine Konzil wird im Kontext des Lebens der Kirche nach dem Zweiten Vatikanischen Konzil gesehen, wobei diese Zeitschrift, nach der Entfernung des katholischen Religionsunterrichts aus den öffentlichen Schulen, in gewisser Weise die Rolle des Katecheten übernahm. Ihren Zielen entsprechend, wird die Zeitschrift als Medium betrachtet, das die Funktion hat, die bestehende religiöse Erziehung zu unterstützen oder aber diese zu ergänzen. Das Bedeutendste für das Kleine Konzil ist seine evangelisierende und katechetische Dimension, mit der es das Leben im Licht des Glaubens interpretiert und den Glauben im Kontext des Lebens verstehen versucht. Ein kurzer Vergleich des Kleinen Konzils mit anderen Kinder- und Jugendzeitschriften zeigt einmal mehr die Bedeutung dieser religiösen Zeitschrift für Kinder und Jugendliche.

Schlüsselwörter: Das Kleine Konzil, Katechese, Evangelisierung, religiöse Kinderzeitschrift, Glaubenserziehung, andere Zeitschriften.

* Assoc. Prof. Ivica Pažin, Ph.D., Catholic Faculty of Theology in Đakovo, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Petra Preradovića 17, P. O. box 54, 31400 Đakovo, Croatia, ivica.pazin@djkbf.hr